

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 29.08.2014 r.

PS-KNPS.431.2.22.2014.EK

**Pani
Alicja Szulska
Dyrektor
Zespołu Koedukacyjnych
Placówek Opiekuńczo-
Wychowawczych
typu socjalizacyjnego
„Wspólnota Dziecięca
Placówka Opiekuńczo-
Wychowawcza
SIGMA**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 7 i 8 sierpnia 2014 r. na podstawie art. 122 i art. 123 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 135, ze zm.) zespół kontrolny w składzie Edyta Kubicka - starszy inspektor wojewódzki, przewodnicząca kontroli oraz Honorata Borowiec - starszy inspektor wojewódzki, kontroler z Wydziału Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Zespole Koedukacyjnych Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych „Wspólnota Dziecięca Gromadka” w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Sigma” w Nowej Rudzie.

Zakres kontroli obejmował realizację zadań placówki opiekuńczo – wychowawczej w zakresie dokumentowania pracy opiekuńczo – wychowawczej wynikającej z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 135, ze zm.) i rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz.1720).

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o plan kontroli Wojewody Dolnośląskiego na II półroczu 2014 r. zatwierdzony w dniu 4 czerwca 2014 roku. W okresie objętym kontrolą, tj. od 1 stycznia 2013 roku (właściwie od 1 kwietnia 2013 r., tj. od kiedy formalnie Placówka rozpoczęła działalność) do 7 sierpnia 2014 roku funkcję Dyrektora Placówki sprawowała i nadal sprawuje Pani Alicja Szulska odpowiedzialna za wykonywanie zadań w obszarach kontrolowanych zagadnień. W zakresie działalności placówki objętej kontrolą wydaje się ocenę pozytywną z uchybieniami.

Uzasadnieniem powyższej oceny jest ustalony w czasie kontroli stan faktyczny i prawny.

Postępowanie kontrolne zostało przeprowadzone na podstawie dokumentów przedłożonych przez Dyrektora Placówki, tj.: Regulaminu Placówki, diagnoz, planów pomocy, kart pobytu dziecka, kart udziału w zajęciach specjalistycznych, arkuszy badań i obserwacji pedagogicznych, protokołów i wniosków z posiedzeń stałych zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka, ewidencji dzieci, dokumentacji dołączonej do skierowania dziecka do placówki, dokumentacji potwierdzającej pracę z rodziną biologiczną, zgłoszeń do

ośrodków adopcyjnych, dowodów wypłaty kieszonkowego, dokumentacji dotyczącej opieki nocnej, samowolnych opuszczeń placówki oraz usamodzielnień wychowanków.

Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „SIGMA” w Nowej Rudzie jest publiczną jednostką organizacyjną prowadzoną przez Powiat Kłodzki. Placówka posiada zezwolenie bezterminowe Wojewody Dolnośląskiego Nr PS-IS.9423.10.2013 z dnia 7 marca 2013 roku. Jest jedną z trzech jednostek wchodzących w skład Zespołu Koedukacyjnych Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych „Wspólnota Dziecięca Gromadka”. „SIGMA” zabezpiecza 14 miejsc dla dzieci pozbawionych opieki rodzin własnych. Placówka działa w oparciu o Regulamin Organizacyjny przyjęty uchwałą Zarządu Powiatu Kłodzkiego Nr 13/2013 z dnia 15 stycznia 2013 r. Określa on m.in. jej zadania, organizację, wewnętrzną strukturę, typ, wiek przyjmowanych dzieci oraz limit miejsc.

(Dowód: akta kontroli str.9)

Zespół znajduje się w niewielkiej odległości od centrum miasta, w wolnostojącym budynku. W „SIGMIE” jest 7 sypialni (2-jednoosobowe, 1–czterooosobowe, 4-dwuosobowe), kuchnia, aneks, pokój stołowy pełniący funkcję miejsca spotkań i relaksu, dwie łazienki z WC, pomieszczenie gospodarcze.

Zgodnie z § 8 ust. 1 pkt 1-5 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej, przy kierowaniu dziećmi do placówki należy dołączyć stosowną dokumentację. W teczkach osobowych wychowanków są: postanowienia sądowe, skierowanie do placówki, odpis aktu urodzenia, dokumentacja medyczna, szkolna oraz informacja na temat rodziny dziecka. Natomiast w momencie przyjęcia dziecka, wśród dokumentacji przekazanej przez PCPR na ogół brak informacji dotyczących pracy z rodziną. W tym obszarze Placówka pozyskuje dane z OPS-ów – pisemnie lub telefonicznie, podczas rozmów z asystentami rodziny na posiedzeniach zespołów. Wskazane jest porozumieć się z PCPR Kłodzko w kwestii przekazywania informacji odnoszącej się do pracy z rodziną, aby taka zawsze dołączana była do dokumentacji kierowanego dziecka. W kontrolowanym okresie, tj. od 1 kwietnia 2013 roku do Placówki przyjęto 11 wychowanków, a 7 w tym czasie ją opuściło:

- 3 wróciło do rodziny biologicznej;
- 4 usamodzielniono.

(Dowód: akta kontroli str.11-12)

Na podstawie § 14 ust.1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej, niezwłocznie po przyjęciu dziecka do placówki psycholog lub pedagog powinien sporządzić diagnozę. Wszyscy wychowankowie mają je opracowane przez zatrudnionego w Placówce pedagoga, który od stycznia bieżącego roku pełni funkcję wychowawcy. Stanowią one podstawę przy opracowywaniu indywidualnych planów pomocy. Diagnoza opisuje dwa obszary: sytuację rodziny (w tym relacje dziecka z rodzicami, przyczyny kryzysu) oraz rozwój emocjonalny, fizyczny, intelektualny, społeczny (w tym słabe, mocne strony dziecka, jego rozwój). W części końcowej diagnozy zawarta jest informacja odnośnie dalszych zaleceń do pracy z wychowankiem. Diagnozy sporządzane są systematycznie, w okresie około miesiąca po przyjęciu dziecka do Placówki i aktualizowane co rok. Wskazane byłoby przy opracowywaniu diagnoz uwzględniać wytyczne zawarte w § 14 ust. 3 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

(Dowód: akta kontroli str. 21-22)

Po opracowaniu diagnozy, wychowawca kierujący procesem wychowawczym dziecka we współpracy z asystentem rodziny prowadzącym pracę z rodziną dziecka, powinien

opracować plan pomocy dziecku (§ 15 ust.1 cyt. rozporządzenia). Wszystkie dzieci posiadają plany, które przygotowuje wychowawca opierając się na wcześniejszych diagnozach. W przypadku niewielu gmin został wyznaczony asystent rodziny. Wśród wychowanków Placówki obecnie ma go tylko jedna rodzina, tj. czworo rodzeństwa. W Placówce nie ma jednolitego druku planów pomocy (zależy to od wychowawcy), opracowywane są na rok szkolny, bądź kalendarzowy, uwzględniają różne obszary. Nie ma określonego w nich czasu realizacji działań krótko i długoterminowych. Jeśli pojawiają się terminy, to nie ma w nich konsekwencji, w jednych planach np. krótkoterminowy jest na trzy miesiące, u drugich na pół roku, a u innych w ogóle nie podano. Cel główny – jeden z czterech, wskazany w § 15 ust. 3 pkt 2 rozporządzenia w sprawie pieczy instytucjonalnej, nie jest uwzględniony w planach wszystkich wychowanków. Ponadto naprzemiennie i nieprawidłowo stosuje się w nich pojęcia - *cele - działania - krótkoterminowe i długoterminowe*. Brak informacji o modyfikacji planów i realizacji założonych celów.

Dokonując analizy dokumentów stwierdzono, że przy sporządzaniu planów pomocy dziecku są próby uwzględniania zapisów § 15 ust. 3 i 5 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej, natomiast w rzeczywistości każdy wychowawca na swoje potrzeby interpretuje zapisy ww. paragrafu rozporządzenia po swojemu i tak też je zapisuje. W konsekwencji tego plany prowadzone są na różnych formularzach, są nieczytelne, powielane, mało rzeczowe, uwzględniają inne obszary funkcjonowania dziecka, brak daty ich sporządzenia. Wskazane jest uporządkować dokumentację, tzn. ustalić jeden wzór arkusza planu pomocy, określić obszary oddziaływań (np. rodzina, szkoła, zdrowie, rozwój, samodzielność), wyznaczyć każdemu dziecku główny cel pracy (uwzględniający powrót dziecka do rodziny, umieszczenie dziecka w rodzinie przysposabiającej, umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej lub przygotowanie dziecka do usamodzielnienia), zaplanować działania długo i krótkoterminowe w poszczególnych obszarach i jednocześnie określić czas realizacji tych działań (np. krótkoterminowe na trzy lub sześć miesięcy, długoterminowe na rok). Każdy plan powinien być modyfikowany, np. co pół roku podczas posiedzeń zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka lub częściej, jeśli wymaga tego sytuacja dziecka.

(Dowód: akta kontroli str. 13-14)

Obligatoryjnym dokumentem prowadzonym w placówce jest karta pobytu dziecka, o czym mówi § 17 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia. Ustalono, że wszystkie dzieci mają prowadzone karty w formie tabelarycznej, uzupełniane w każdym miesiącu. Dodatkowo wychowawcy w tych samych obszarach jak w tabeli, jednakże na odrębnych drukach, wpisują swoje komentarze.

(Dowód: akta kontroli str.15-16)

Zgodnie z § 17 ust.1 pkt 3 i 4 rozporządzenia, w placówce powinny być prowadzone dla wszystkich wychowanków arkusze badań i obserwacji psychologicznych i pedagogicznych oraz dla wybranych karty udziału w zajęciach specjalistycznych. Na dzień kontroli w Placówce nie było zatrudnionego ani psychologa ani pedagoga. Ostatnie działania jakie podejmowała pedagog wykonując swoje obowiązki, datowane są na grudzień 2013 r. i początek stycznia 2014 r. Od tego czasu pedagog zatrudniona jest na stanowisku wychowawcy. Zatem na dzień kontroli w Placówce nie były prowadzone arkusze badań i obserwacji ani psychologicznych ani pedagogicznych. Natomiast do końca 2013 r. pedagog prowadziła takie arkusze oraz karty udziału w zajęciach specjalistycznych. Obecnie w dokumentacji każdego dziecka wychowawca odnotowuje udział podopiecznego w zajęciach o charakterze terapeutycznym, które najczęściej odbywają się poza Placówką: w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Nowej Rudzie, w szpitalach, w szkołach z pedagogiem lub psychologiem (socjoterapia) lub na zajęciach wyrównawczych

z matematyki, j. polskiego, j. angielskiego, w Wałbrzychu w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej Poradni Psychiatryczno - Psychologicznej „Cogito”.

(Dowód: akta kontroli str.9-10)

Na podstawie § 17 ust. 5 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej w placówce winna być prowadzona ewidencja dzieci. W kontrolowanej placówce księga ewidencyjna założona 1 kwietnia 2013 r. zawiera następujące informacje: imię i nazwisko dziecka, datę przyjęcia do placówki, datę i miejsce urodzenia, adres ostatniego zamieszkania, adres stałego zameldowania, imię i nazwisko rodziców, adres ich zamieszkania, sytuację prawną, adres zamieszkania opiekuna prawnego, zastosowane środki prawne (np. MOW), datę usamodzielnienia. Od początku istnienia Placówki, tj. od 1 kwietnia 2013 r. do ewidencji wpisano 21 dzieci, obecnie na stanie jest 15 podopiecznych.

(Dowód: akta kontroli str.17)

W Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej w Nowej Rudzie funkcjonuje stały zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. Analiza dokumentacji w tym obszarze wskazuje, że każde dziecko przynajmniej dwa razy w ciągu roku było poddane ocenie zespołu, zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Obecni byli na nich pracownicy Placówki i osoby z zewnątrz - asystent rodziny, pielęgniarka, na niektórych w 2013 roku również przedstawiciele organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, nawet 12 osób. Wskazane jest porozumieć się organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej, aby na wszystkich zespołach obecni byli jego przedstawiciele. Pomimo zaproszeń, na ostatnich trzech posiedzeniach zanotowano ich absencję. W przypadkach problematycznych wychowanków, zespoły zbierały się częściej, były to tzw. doraźne posiedzenia. W ich składzie byli głównie pracownicy Placówki. Posiedzenia protokołowano w tzw. zeszytach protokołów, gdzie sytuacja każdego dziecka omawiana była zgodnie z obszarami wymienionymi w art. 136 ustawy. Po dokonaniu oceny zespół formułował na piśmie wniosek dotyczący zasadności jego dalszego pobytu w placówce wraz z uzasadnieniem i przysyłał go do właściwego sądu. W teczkach dziecka znajduje się także dokument nazwany: „Okresowa ocena sytuacji dziecka dokonana przez stały zespół w dniu...” lub „Sprawozdanie stałego zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka”. W obu przypadkach, pomimo dwóch różnych druków, dokument zawiera informacje odnośnie dziecka sporządzone po posiedzeniu zespołu. Wskazane jest ujednoczyć te dokumenty i przyjąć jedną z wersji.

Na każdym z trzech dokumentów powstałych po lub w trakcie posiedzeniu zespołu, tj.

- na protokole,
- na wniosku do sądu,
- na *Okresowej ocenie sytuacji dziecka dokonana przez stały zespół w dniu...*” lub na *„Sprawozdaniu stałego zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka”*

widnieje inny zestaw podpisów.

W protokołach jest ich pełen komplet – wszyscy uczestniczący w posiedzeniu członkowie. Na wniosku do sądu są podpisy pracowników Placówki, natomiast na „Okresowej ocenie...” lub w „Sprawozdaniu stałego...” praktycznie nie ma żadnych podpisów. W związku z powyższym należy wprowadzić takie rozwiązania, które spowodują, że wszystkie dokumenty sporządzane podczas posiedzeń zespołów podpisane będą przez wszystkie osoby w nim uczestniczące.

Ponadto po analizie dokumentacji stwierdzono, że po tzw. doraźnych zespołach sporządza się tylko wniosek do sądu.

W kontrolowanym okresie, wymagane ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zespoły, odbyły się: 20 lutego 2013 r., 28 czerwca 2013 r., 19 listopada 2013 r., 9 czerwca 2014 r.

(Dowód: akta kontroli str. 19-20)

Analizie kontrolnej podlegały także dokumenty dotyczące pracy z rodziną biologiczną wychowanków. W Placówce nie ma zatrudnionego pracownika socjalnego, zatem za wszystkie kontakty i pracę z rodzinami odpowiedzialni są wychowawcy, którzy mają uwzględnione to w zakresach swoich obowiązków. Rodzice zapraszani są do Placówki na wszystkie uroczystości, imprezy, święta, występy dzieci. Spotkania takie są okazją do rozmów z nimi. Ponadto dzieci są zwalniane do domów na podstawie przepustek wydanych przez sąd. Wychowawcy doraźnie wizytują wtedy te domy. W „SIGMIE” tylko jedna rodzina – 4 rodzeństwa, ma przydzielonego asystenta rodziny, który systematycznie uczestniczy na posiedzeniach zespołów. Żaden z wychowanków obecnie nie ma zakazu kontaktów z rodzinami, ale też niektórzy nie mają zgody na przepustki (8 osób – cztery rodziny). Systematycznie z rodzinami kontaktują się 4 osoby – 1 rodzeństwo, 2 dzieci ma tylko odwiedziny, do 4 dzieci może przychodzić tylko matka i czasem to robi, pozostali wychowankowie są sporadycznie odwiedzani lub w ogóle. W dokumentacji każdego podopiecznego prowadzona jest ewidencja kontaktów z rodzinami lub innymi osobami. Zdarza się, że rodzice są zapraszani na posiedzenia zespołów, szczególnie w przypadku dzieci nowoprzyjętych.

(Dowód: akta kontroli str.23-24)

W kontrolowanym okresie, zgodnie z art. 100 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wszystkie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną były zgłaszane do ośrodka adopcyjnego. Na dzień kontroli było 2 takich wychowanków. W okresie objętym kontrolą żadne dziecko nie zostało przysposobione.

(Dowód: akta kontroli str. 25-27)

Zgodnie z § 18 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej w placówce wypłacana jest wychowankom kwota pieniężna do własnego dysponowania. Jej wysokość i zasady przyznawania określone zostały w obowiązującym w Placówce Regulaminie Kieszonkowego. Analiza list wypłat wskazuje, że kwoty oscylują w granicach od 13 zł do 70 zł i mieszczą się w ramach określonych prawem. Ich pobranie jest potwierdzone podpisem wychowanka. Podopieczni przebywający poza Placówką – np. w MOW otrzymują pieniądze przekazem pocztowym.

(Dowód: akta kontroli str. 17-18, 28-31)

W § 5 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej wskazano czynności, które powinny być podjęte w przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności dziecka w placówce. W „SIGMIE” obowiązuje procedura dotycząca postępowania w przypadku samowolnego oddalenia się dziecka z Placówki. Wskazuje ona działania konieczne do podjęcia w przypadku nieobecności wychowanka. W okresie kontrolnym zastosowano procedurę w przypadku 4 wychowanków.

(Dowód: akta kontroli str. 32-33)

Dyżury nocne są pełnione zawsze przez jednego pracownika. Obligatoryjne obchody nocne wynikające z § 12 ust. 2 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej są odnotowywane w księdze dyżurów. W ciągu nocy jest średnio po trzy wpisy, zwykle około godzin: 23:00, 2:00, 5:00. Są także dyżury, podczas których wpisy jest więcej.

(Dowód: akta kontroli str. 18)

W kontrolowanym okresie jeden wychowanek ukończył 18 lat w 2013 r., pozostała czwórka ukończyła lub ukończy 18 lat w 2014 r.

2013 rok:

1. Anna J. – 8.08.2013 r. ukończyła 18 lat, opuściła Placówkę 3.12.2013 r., indywidualny program usamodzielnienia i wyznaczenie opiekuna usamodzielnienia – 8.06.2013 r.
2014 rok:
2. Katarzyna K. – 7.01.2014 r. ukończyła 18 lat, opuściła Placówkę 10.01.2014 r., indywidualny program usamodzielnienia i wyznaczenie opiekuna usamodzielnienia – 4.11.2013 r.
3. Magdalena A. – 16.04.2014 r. ukończyła 18 lat, opuściła Placówkę 25.04.2014 r., indywidualny program usamodzielnienia i wyznaczenie opiekuna usamodzielnienia – 16.01.2014 r.
4. Grzegorz K. – 28.08.2014 r. ukończy 18 lat, obecnie jeszcze przebywa w MOW, tam sporządzono indywidualny program usamodzielnienia i wyznaczono opiekuna usamodzielnienia, dokumenty przesłano do PCPR w Kłodzku 10.06.2014 r.
5. Adam D. – 19.09.2014 r. ukończy 18 lat, 14.07.2014 r. sporządzono indywidualny program usamodzielnienia i wyznaczono opiekuna usamodzielnienia.

Dokumenty osób usamodzielnianych były przekazywane do PCPR zwykle w tym samym terminie w którym sporządzono ipu i wyznaczono opiekuna usamodzielnienia.

(Dowód: akta kontroli str. 33-34)

Zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092), należy w terminie do **30 października 2014 roku** przekazać Wojewodzie Dolnośląskiemu informację o sposobie wykonania zalecenia lub wykorzystania wniosków lub przyczyn ich niewykorzystania, bądź o innym sposobie usunięcia stwierdzonej nieprawidłowości.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Piotr Kolbæk
Z. CA. DYREKTORA
Wdziału Polityki Społecznej
(kierownik komórki do spraw kontroli)